

RAPORT
întocmit în baza vizitei de monitorizare din 25 iunie 2013
la Penitenciarul 9 Pruncul

Constatări generale

La 25.05.2013 în cadrul activității Mecanismului Național de Prevenire a Torturii - funcție atribuită Instituției avocaților parlamentari în baza art. 23¹ din Legea RM nr. 1349 cu privire la avocații parlamentari din 17.10.1997, a fost efectuată o vizită de monitorizare la Penitenciarul nr. 9 - Pruncul. Vizita a fost întreprinsă de către angajații Centului pentru Drepturile Omului din Moldova: Gherghe Bosîi consultant superior, Lilian Tudosan consultant și Iurie Dubenco consultant.

În cadrul vizitei s-a discutat cu Iurie Doloscan – șef adjunct al Penitenciarului; Ion Guzun - specialist al Serviciului regim și supraveghere; Adriana Burac – medic-șef al Serviciului medical.

La momentul vizitei, potrivit informației furnizate de administrația penitenciarului, în instituție erau deținuți 557 de condamnați, capacitatea maximă a instituției constituind 550 persoane. Condamnații sunt deținuți în cele 9 sectoare locative de pe teritoriul penitenciarului. Astfel, raportînd suprafața dormitoarelor la numărul persoanelor care sunt deținute în acestea, constatăm că are loc o încălcare a prevederilor art.244 Cod de executare, conform căruia norma de spațiu locativ stabilită pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 m². În acest context, subliniem necesitatea de repartizare rațională a deținuților în toate încăperile locative de care dispune instituția, cu respectarea exigențelor privind separarea pe categorii a acestora.

Din numărul total de condamnați, 104 sunt angajați în câmpul muncii la fabrica de încălțăminte „Zorile”.

Condițiile de detenție

Vizitînd spațiile de locuit situate în diferite sectoare de locuit s-a observat că unele sectoare sunt într-o stare sanitară mai bună decît altele, fiind asigurate cu saltele și așternuturi bune, la fel blocurile sanitare fiind într-o stare igienică adecvată, iar în alte sectoare locative blocurile sanitare prezintă un focar de infecție unde persistă un miros urît, saltelele și așternuturile fiind insalubre. În unele sectoare deținuții sunt găzduiți în dormitoare de mare capacitate care nu dispun în deplină măsură de facilitățile utilizate zilnic de către condamnați, cum ar fi spațiul de dormit, spațiul de zi și instalațiile sanitare. În opinia avocaților parlamentari, dormitoarele mari implică inevitabil incomodități deținuților în viața de zi cu zi, creînd impedimente în organizarea condițiilor de regim pentru administrație. Lumina artificială din spațiile locative nu este destul de suficientă pentru a citi sau a munci, fapt care contravine reglementărilor din Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților (Rezoluție adoptată de ONU la 30 august 1955). Totodată la momentul vizitei s-a constatat de asemenea și lipsa condițiilor satisfăcătoare în ceea ce privește deținerea separată a persoanelor nefumătoare de cele fumătoare.

Din discuțiile cu administrația penitenciarului, precum și cu persoana responsabilă de baie s-a constatat că îmbăierea condamnaților se face de 3 ori pe săptămîină. Astfel, începînd cu ziua de marți, joi și sîmbătă, toți deținuții reușesc să facă baie. În penitenciar încăperea băii se află în blocul cantinei. Încăperea dușului se află într-o stare igienică satisfăcătoare, cu toate acestea aici predomină umiditatea sporită din cauza lipsei de ventilare adecvată.

Cît privește schimbarea așternuturilor, această problemă a fost abordată diferit de condamnați. A fost ușor de observat că așternuturile diferă de la un condamnat la altul, ceea ce denotă faptul că acestea sunt repartizate neuniform de către administrație. Paturile au o uzură excesivă, fiind majoritatea acoperite cu rugină. Unele saltelele la fel sunt într-o stare nesatisfăcătoare, fiind rupte sau murdare.

Cantina

Membrii grupului au vizitat cantina instituției. S-a constatat că aceasta se află într-o stare sanitară care nu permite prepararea hranei în condiții sanitare adecvate, fiind necesară efectuarea urgentă a lucrărilor de reparație. La fel, la et.2 în Blocul unde este situată cantina este amplasat sectorul locativ unde sunt plasați condamnații angajați în detașamentul de deservire și gospodărie a penitenciarului. Avocatul parlamentar își exprimă îngrijorarea în legătură cu acoperișul deteriorat al blocului, este necesară o intervenție urgentă pentru repararea capitală a acoperișului.

Administrația penitenciarului a dat asigurări că norma alimentară corespunde întru totul Hotărîrii Guvernului nr. 609 din 29.05.2006 privind normele minime de alimentare zilnică și obiecte de toaletă și menaj ale deținuților. În cadrul discuțiilor

cu condamnații s-au remarcat opiniile diferite ale acestora vizavi de calitatea hranei. În opinia avocatului parlamentar, valoarea nutrițională scăzută și calitatea slabă a hranei, ca și nerespectarea normelor de igienă alimentară, constituie factori favorabili pentru apariția bolilor aparatului digestiv la condamnați.

La momentul vizitei, în tabelul de repartitie a alimentelor (meniul) de pe panoul informativ din cantina instituției lipsește informația privind cantitatea de calorii, gramajul produselor servite pe parcursul zilei. Condamnații au dreptul și posibilitatea să primească pachete cu provizii, colete, banderole și să păstreze produsele alimentare, în cantități nelimitate, cu excepția celor care necesită preparare termică înainte de a fi consumate și a băuturilor alcoolice.

Asistența medicală

Condamnații au abordat și problema asistenței medicale, care în opinia acestora este satisfăcătoare cu unele rezerve. Secția medicală din penitenciar dispune de un staționar de zi, amenajat cu 6 paturi, de o sală de proceduri, de un birou al felcerilor, de o farmacie, de un birou al consilierilor și un cabinet stomatologic (ultimul necesită o reparație capitală). Deținuții din penitenciar sunt în imposibilitate de a beneficia de servicii stomatologice adecvate.

Astfel, conform statelor de personal în penitenciar sunt angajați un șef al serviciului medical, 4 felceri, medic stomatolog $\frac{1}{2}$, medic psihiatru $\frac{1}{2}$. Potrivit art. 249 Cod de executare și secțiunii nr.41 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, asistența medicală se acordă de către un personal medical calificat, în mod gratuit, ori de câte ori este necesar.

Luînd în considerație efectul cumulat al condițiilor de detenție enumerate se dovedesc a fi pe alocuri extrem de nefaste pentru deținuți și necesită a fi revizuite cât mai urgent posibil. În conformitate cu jurisprudența CtDEO pot fi calificate ca tratament inuman sau degradant (cauza nr. 4834/06 Străisteanu ș.a. v. Moldova). În aceeași ordine de idei avocatul parlamentar conchide că cazurile atestate pot fi tratate ca o încălcare a art. 24 al Constituției Republicii Moldova.

Reieșind din cele expuse și în temeiul art.27 al Legii RM cu privire la avocații parlamentari nr.1349 din 17.10.1997:

Recomand:

- 1) Întreprinderea unor măsuri organizatorice menite de a asigura pentru condamnați norma legală de 4 m² de spațiu locativ - conform art. 225 Cod de executare;
- 2) Întreprinderea urgentă a măsurilor în vederea aducerii condițiilor de detenție a sectoarele locative în corespundere cu exigențele stipulate în actele și recomandările internaționale (Regulile ce țin de Standardele Minime privind Tratatamentul Deținuților; Regulile Penitenciare Europene

etc.), astfel încât deținuților să li se respecte dreptul garantat de art. 3 al CEDO;

- 3) Întreprinderea măsurilor care se impun pentru reparația capitală a blocului cantinei și a acoperișul acesteia;
- 4) Întreprinderea măsurilor care se impun pentru repararea capitală a cabinetului stomatologic și dotarea acestuia cu utilaje performante;
- 5) Instituirea unui control strict asupra respectării regulilor sanitar-igienice în penitenciar, asupra stării și curățeniei, îmbrăcăminteii a așternutului condamnaților;
- 6) Întreprinderea urgentă a măsurilor privind asigurarea deținuților cu așternuturi și saltele, în conformitate cu art. 470 din Statutul executării pedepsei de către condamnați;

***Consultant în Serviciul
Investigații și Monitorizare***

LILIAN TUDOSAN